

Bijstand, militaire steunverlening en ondersteuning aan bevolkingszorg

Het Landelijke Operationeel Coördinatiecentrum ondersteunt de Minister van Veiligheid en Justitie, veiligheidsregio's, gemeenten en politie in geval van dreigende en acute crises, rampen, incidenten en evenementen.

Dit gebeurt onder andere via coördinatie van interregionale, nationale, en/of internationale capaciteiten, het verschaffen van inzicht in de beschikbare capaciteiten of het bij elkaar brengen van de operationele partijen bij dreigende incidenten. Deze factsheet behandelt verschillende mogelijkheden en procedures van steunverlening voor bevolkingszorg.

Wanneer is er sprake van steunverlening?

Bij een ramp, crisis of incident kan er behoefte bij bevolkingszorg ontstaan aan specifieke expertise met betrekking tot een bepaald ramptype of proces. Bij knelpunten kan er – bij het overschrijden van het voorbereide zorgniveau – ook behoefte ontstaan aan extra capaciteit. Er is sprake van steunverlening op het moment dat bevolkingszorg gebruik maakt van de kennis of capaciteit van een gemeente buiten de regio, een bevolkingszorgkolom van een andere regio, landelijke bevolkingszorgfaciliteiten, defensie of andere rijksdiensten. Het LOCC faciliteert en kan bevolkingszorg faciliteren bij het organiseren van deze steunverlening.

Welke steunverlening kan worden verzocht?

Naast burenhulp onderscheidt de wetgever de volgende vormen en juridische grondslagen, die relevant zijn voor bevolkingszorg¹:

- **Bijstand** heeft een tijdelijk karakter en kan zowel personele als materiële bijstand omvatten. Bijstand voor bevolkingszorg wordt aangevraagd en geleverd op basis van artikel 51 Wet veiligheidsregio's. Er is alleen sprake van bijstand als de steunverlening ten behoeve van crisisbeheersing wordt geboden door de organisaties die limitatief zijn opgesomd in dit artikel.²

- **Militaire steunverlening in het openbaar belang** heeft ook een tijdelijk karakter en wordt aangevraagd en geleverd op basis van de regeling militaire steunverlening in het openbaar belang. Het gaat hierbij om steunverlening op basis van een niet-wettelijke taak niet zijnde een crisisbeheersingstaak maar in het openbaar belang die in beginsel ook door marktpartijen uitgevoerd kan worden. Bij de aanvraag dient dan ook gemotiveerd te worden waarom de opdracht niet aan een marktpartij kan worden gegund.
- Van **ondersteuning** is sprake als de steunverlening wordt verleend in het kader van crisisbeheersing door organisaties die niet zijn opgesomd in de Wet veiligheidsregio's. Het gebruik maken van kennis en/of capaciteit van gemeenten uit andere regio's, de inzet van landelijke bevolkingszorgfaciliteiten zoals slachtofferinformatiesystematiek (SIS) en het Bovenregionaal Team Crisiscommunicatie (BTC)³ vallen onder deze categorie.

Wie kan steunverlening verzoeken?

Het aanvragen van bijstand op basis van artikel 51 Wet veiligheidsregio's kan alleen door de voorzitter van de veiligheidsregio gebeuren. Het gaat daarbij bijvoorbeeld over de extra middelen van het Instituut Fysieke Veiligheid.

¹ Naast de factsheet bevolkingszorg is er ook een factsheet "Bijstand en ondersteuning aan de politie" gepubliceerd. De rol van een burgemeester bij het aanvragen van extra capaciteiten voor de politie is in deze factsheet nader uitgewerkt.

² Dit zijn brandweerorganisaties, ambulancevervoerders, provinciale diensten, rijksdiensten en defensie.

³ Meer informatie over deze landelijke bevolkingszorgfaciliteiten zijn terug te vinden in de "Basiskennis slachtofferinformatiesystematiek" van het Instituut Fysieke Veiligheid en de factsheet "Ondersteuning door het bovenregionaal team crisiscommunicatie".

Het aanvragen van militaire steunverlening gebeurt door het bevoegde bestuursorgaan: hetzij de voorzitter van de veiligheidsregio hetzij de burgemeester van de getroffen gemeente.⁴

Voor ondersteuning tussen gemeenten zijn – met uitzondering van de inzet van de bovenregionale faciliteiten voor crisiscommunicatie en verwanteninformatie – echter nog geen uniforme afspraken in Nederland. Met het oog op de eventuele bijkomende kosten wordt de ondersteuningsvraag dan ook gedaan door een functionaris van bevolkingszorg die beslissingsbevoegd is. Dit kan een algemeen commandant bevolkingszorg, hoofd taakorganisatie of coördinerend functionaris zijn.

Rol van het LOCC

Het LOCC faciliteert en coördineert de steunverlening. Het LOCC is geen beheerder van beschikbare capaciteiten.

Bij schaarste adviseert het LOCC aan de Minister van Veiligheid en Justitie over de verdeling van de schaarse middelen. Ook adviseert het LOCC de Minister bij bijstandaanvragen. Bijstand en militaire steunverlening in het openbaar belang dienen via het LOCC te worden aangevraagd.

De ondersteuning van gemeente aan gemeente of van bevolkingszorg aan bevolkingszorg kan via het LOCC verlopen.⁵ Het LOCC kan de aanvragende partij ontlasten bij het zoeken en aanvragen van de ondersteuning. Het LOCC heeft een overzicht van de in Nederland beschikbare capaciteiten (mensen, middelen en kennis).

Het LOCC brengt geen kosten in rekening voor haar dienstverlening. De steunverlenende partij kan wel kosten in rekening brengen bij de aanvragende partij.

Procedures en bereikbaarheid

Hierna wordt kort de procedure voor het aanvragen van bijstand, militaire steunverlening in het openbaar belang en ondersteuning beschreven. Aanvraagformulieren voor bijstand en militaire steunverlening zijn te vinden op de [website van het LOCC](#).

Bestaande werkafspraken tussen uitvoerende partijen staan opgenomen in de afzonderlijke toelichting. De contactgegevens van de betrokken diensten staan aan het einde van deze factsheet vermeld.

⁴ Andere bevoegde bestuursorganen zijn de Commissaris van de Koningin en de Minister.

⁵ Memorie van Toelichting, Kamerstukken 2006-2007, 31 117, nr.3, p. 48

A. Wat heeft u tijdens de acute fase of opschaling nodig?

Ondersteuning

- Iemand met (veel) kennis en ervaring van een bepaald bevolkingszorgproces om te sparren over dat proces;
- Iemand met (veel) kennis en ervaring over de effecten van een bepaald ramptype voor de bevolkingszorgprocessen;
- Extra bevolkingszorgmedewerkers van een andere regio om een bepaald bevolkingszorgproces uit te voeren;

Voor bovenstaande zie toelichting onder 1

- Inzet van de landelijke voorziening slachtofferinformatie-systematiek (SIS)

Zie toelichting onder 2

- Inzet van het bovenregionaal team crisiscommunicatie (BTC)

Neem contact op met NCC, zie toelichting onder 3

Bijstand

- Extra middelen van de database bovenregionale bijstand van het Instituut Fysieke Veiligheid, zoals dekens, noodopvangsets slachtoffers, slaapzakken, etc;
- Extra middelen van brandweer, ambulancediensten, provinciale diensten of andere rijksdiensten;

Zie toelichting onder 4 [Formulier op internet op website LOCC](#)

- Capaciteiten van defensie *ten behoeve van crisisbeheersing* zoals deze zijn omschreven in de catalogus nationale operaties.

Bijvoorbeeld:

- Opvanglocaties
- Vervoerscapaciteit
- Energievoorzienig
- Voedselvoorbereiding
- Mobiele drinkwaterinstallaties

Zie toelichting onder 5 [Formulier op internet op website LOCC](#)

Militaire steunverlening in het openbaar belang

- Capaciteiten van defensie ten behoeve van het openbaar belang niet zijnde crisisbeheersing.

Zie toelichting onder 6 [Formulier op internet op website LOCC](#)

B. Toelichting

1. Kennis of capaciteiten van bevolkingszorg

Binnen elke regio hebben gemeenten afspraken gemaakt over het beschikbaar hebben van capaciteit met het oog op de bevolkingszorgprocessen en het voorbereide zorgniveau. Indien de behoeften van de samenleving het voorbereide zorgniveau overstijgen, zal bevolkingszorg gaan improviseren. Eén van de mogelijkheden daarbij is om gebruik te maken van de kennis en capaciteiten van gemeenten van andere regio's. Het LOCC kan daarbij faciliteren als kennis- of capaciteitsmakelaar tijdens de warme fase. Het LOCC heeft een overzicht van de capaciteiten en expertise per regio en een lijst met contactpersonen.

Procedure

- Door of namens de algemeen commandant bevolkingszorg van de getroffen regio wordt telefonisch contact opgenomen met het LOCC met een verzoek om kennis of capaciteit.
- Tijdens het contact vraagt het LOCC zo specifiek mogelijk te zijn.
- Het LOCC benadert met het specifieke verzoek de contactpersonen van andere regio's.
- In geval van uitputting van de regionale capaciteit en dus behoefte aan capacitaire ondersteuning, stemt de contactpersoon met het bevoegde gezag af of ze deze ondersteuning kunnen leveren.
- De contactpersoon voorziet het LOCC van de contactgegevens.
- Het LOCC geeft deze gegevens door aan de algemeen commandant bevolkingszorg van de getroffen regio's.
- Het is aan de partijen onderling om definitieve afspraken te maken over bijvoorbeeld duur en de eventuele kosten van de ondersteuning.

2. Slachtofferinformatiesystematiek

De gemeenten hebben samen met politie en GHOR een samenwerkingssystematiek voor slachtofferinformatie ingericht. Deze systematiek bestaat uit een regionale component en een landelijke voorziening, te weten de SIS front office en de SIS back office. Tijdens een incident kunnen twee functionarissen in de regionale crisisorganisatie de activeringsprocedure SIS in gang zetten. Het betreft de officier van dienst bevolkingszorg of de algemeen commandant bevolkingszorg. Als deze functionarissen er zelf geen tijd voor hebben, kunnen ze iemand anders opdracht geven om namens hen de procedure te starten. Er zijn afspraken over de kosten van inzet.

Procedure

- De algemeen commandant bevolkingszorg of de officier van dienst bevolkingszorg neemt telefonisch contact op met het LOCC om de landelijke voorziening SIS te activeren.

- Het LOCC vraagt om een inschatting te maken van aard en omvang van het incident en de contactgegevens van degene met wie de teamleider SIS contact onderhoudt.
- Het LOCC geeft de contactgegevens van de teamleider SIS door aan de beller.
- Het LOCC zorgt voor de verdere activering van de landelijke voorziening SIS.
- De teamleider SIS neemt vervolgens contact op met de door de beller aangegeven contactpersoon van de regionale crisisorganisatie.

3. Bovenregionaal team crisiscommunicatie

De gemeenten hebben een bovenregionaal team crisiscommunicatie ingericht, bestaande uit experts uit verschillende regio's. Deze experts kunnen het proces crisiscommunicatie bijstaan met advies en capaciteit. Om gebruik te maken van de pool kan door of namens de hoofd taakorganisatie crisiscommunicatie contact worden opgenomen met het NCC. Indien het gaat om capaciteit, is het uitgangspunt dat eerst de regionale pool wordt uitgeput. Er zijn afspraken over de kosten van inzet.

Procedure

- Door of namens de hoofd taakorganisatie crisiscommunicatie wordt telefonisch contact opgenomen met NCC.
- Een crisiscommunicatieadviseur van het NCC belt terug voor informeel overleg. In gezamenlijkheid wordt bepaald of er behoefte is aan advies of extra capaciteit.
- Indien het een vraag is om extra capaciteit⁶, ondersteunt het LOCC het NCC met het invullen van de capaciteitsvraag.
- De crisiscommunicatieadviseur van het NCC laat aan de aanvrager weten of advies of capaciteit geleverd kan worden.

4. Extra middelen van andere kolommen, provincies of rijksdiensten

In artikel 51 van de Wet veiligheidsregio's is geregeld dat een veiligheidsregio's gebruik kan maken van de capaciteiten van andere regio's (brandweer en ambulancezorg), provincies en andere rijksdiensten zoals de middelen van het Instituut Fysieke Veiligheid. Te denken valt aan middelen zoals dekens, noodopvangsets slachtoffers en slaapzakken. Voor de middelen van het IFV is een catalogus en prijslijst voor handen.

⁶ Vooral nog kunnen crisiscommunicatieadviseurs, hoofd taakorganisatie en/of omgevingspecialisten als extra capaciteit worden verzocht.

Procedure

- (Namens) de algemeen commandant bevolkingszorg wordt contact opgenomen met het LOCC voor informeel vooroverleg. Bij spoed kan dit 24 uur per dag.
- Algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg stelt het aanvraagformulier op.
- Het aanvraagformulier dient te worden ondertekend door of namens de voorzitter van de veiligheidsregio.
- Algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg verzendt het aanvraagformulier per e-mail naar het LOCC en meldt dit telefonisch.
- Het LOCC toetst de aanvraag, onder andere om de noodzaak voor inzet vast te stellen.
- In spoedgevallen vindt het contact telefonisch plaats en wordt de schriftelijke afhandeling later geformaliseerd.

5. Bijstand van extra capaciteiten defensie

Op basis van artikel 51 Wet veiligheidsregio's kan ook ten behoeve van de crisisbeheersing bijstand worden verzocht aan defensie.

De catalogus nationale operaties geeft een overzicht van de mogelijkheden. Op grond van het convenant van 10 juni 2010 inzake de financiering nationale inzet krijgsmacht (FNIK), wordt jaarlijks aan het Ministerie van Defensie een bedrag ter beschikking gesteld waaruit uitgaven voor militaire bijstand en steunverlening worden vergoed. Het Ministerie van Defensie garandeert hiervoor bepaalde inzet van de krijgsmacht, indien aan procedures, randvoorwaarden en regels voor het aanvragen is voldaan. In iedere veiligheidsregio is een Officier Veiligheidsregio (OVR) werkzaam die militaire bijstands aanvragen kan ondersteunen.

Procedure

- Tussen algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg en de Officier Veiligheidsregio kan lokaal operationeel vooroverleg plaatsvinden om te onderzoeken of er potentiële militaire steunverlening beschikbaar is. Er kunnen geen toezeggingen gedaan worden.⁷
- Door of namens de algemeen commandant bevolkingszorg kan contact worden opgenomen met het LOCC voor informeel vooroverleg. Bij spoed kan dit 24 uur per dag.
- Algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg stelt, eventueel ondersteunt door de OVR, het aanvraagformulier op.
- Het aanvraagformulier dient te worden ondertekend door of namens de voorzitter van de veiligheidsregio.
- Algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg verzendt het aanvraagformulier per e-mail naar het LOCC en meldt dit telefonisch.
- Het LOCC toetst de aanvraag of met middelen van andere regio's de beoogde effecten ook bereikt kunnen worden.

⁷ Het operationeel vooroverleg kan worden overgeslagen.

- Het LOCC richt een verzoek om militaire steunverlening aan de Directie Operaties (DOPS NATOPS) van het Ministerie van Defensie. Het verzoek wordt tegelijkertijd in afschrift gestuurd naar het Defensie Operatiecentrum (DOC) en de Directie Juridisch Zaken (DJZ) van het Ministerie van Defensie.
- DOPS NATOPS inventariseert de beschikbaarheid van de in te zetten capaciteiten en beoordeelt of de inzet operationeel uitvoerbaar is.
- Namens de Minister van Defensie neemt de Commandant der Strijdkrachten na beoordeling van DOPS NATOPS en advies van DJZ het besluit tot bijstand of de afwijzing daarvan.
- DOPS NATOPS informeert het LOCC over het genomen besluit.
- Het LOCC informeert de algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg en legt indien noodzakelijk de operationele contacten, al dan niet via de Officier Veiligheidsregio (OVR), binnen de aanvragende regio.
- In spoedgevallen vindt het contact telefonisch plaats en wordt de schriftelijke afhandeling later geformaliseerd.

6. Militaire steunverlening in het openbaar belang

Inzet van militaire middelen voor civiele doeleinden is mogelijk op basis van de regeling militaire steunverlening in het openbare belang. Het betreft steun die door defensie kan worden verleend aan bestuursorganen in het kader van bestuurlijke taken en verantwoordelijkheden niet zijnde crisisbeheersingstaken. Een van die randvoorwaarden is bijvoorbeeld dat de te leveren dienst niet door een civiele marktpartij kan worden gedaan. Het bevoegde bestuursorgaan kan voor bevolkingszorg de inzet van deze capaciteiten aanvragen.⁸

Procedure

- Tussen algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg en de Officier Veiligheidsregio (OVR) kan lokaal operationeel vooroverleg plaatsvinden om te onderzoeken of er potentiële militaire steunverlening beschikbaar is. Er kunnen geen toezeggingen gedaan worden.⁹
- Door of namens de algemeen commandant bevolkingszorg kan contact worden opgenomen met het LOCC voor informeel vooroverleg. Bij spoed kan dit 24 uur per dag.
- Algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg stelt ondersteunt door de OVR het aanvraagformulier op.
- Het aanvraagformulier dient te worden ondertekend door of namens de burgemeester.
- Algemeen commandant bevolkingszorg/team bevolkingszorg verzendt het aanvraagformulier per e-mail naar het LOCC en meldt dit telefonisch.

⁸ Indien het om doeleinden gaat die binnen het taakveld van de politie horen, gaat het op bijstand in het kader van de Politiewet. Hiervoor is een separate factsheet "Bijstand en ondersteuning aan de politie" opgesteld.

⁹ Het operationeel vooroverleg kan worden overgeslagen.

- Het LOCC toetst de aanvraag op het aspect of met andere civiele middelen de beoogde effecten ook bereikt kunnen worden.
- Het LOCC richt een verzoek om militaire steunverlening aan de Directie Operaties (DOPS NATOPS) van het Ministerie van Defensie. Het verzoek wordt tegelijkertijd in afschrift gestuurd naar het Defensie Operatiecentrum (DOC) en de Directie Juridisch Zaken (DJZ) van het Ministerie van Defensie.
- Namens de Minister van Defensie is de Commandant der Strijdkrachten gemandateerd tot het nemen van het besluit tot steunverlening of de afwijzing daarvan.
- DOPS NATOPS/DOC informeert het LOCC over het genomen besluit.
- Het LOCC informeert de algemeen commandant bevolkingszorg/ team bevolkingszorg en legt indien noodzakelijk de operationele contacten, al dan niet via de Officier Veiligheidsregio (OVR), binnen de aanvragende regio.
- In spoedgevallen vindt het contact telefonisch plaats en wordt de schriftelijke afhandeling later geformaliseerd.

Tot slot

Na het doorlopen van de bovengenoemde procedures verwerkt het LOCC de aanvraag in haar capaciteitenoverzichten en indien noodzakelijk in het multidisciplinair operationeel beeld. Voor slachtofferinformatiesystematiek en het bovenregionaal team crisiscommunicatie is afgesproken dat het IFV als de beheerder van deze capaciteiten een terugkoppeling krijgt over de inzet ten behoeve van de eventuele evaluatie.

Contactgegevens

Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum

Piket (bij spoed 24/7)

E-mail

Internet

088 - 662 80 48

locc@nctv.minvenj.nl

www.nctv.nl/locc

Nationaal Crisiscentrum

Front office

E-mail

Internet

070 - 751 50 00

ncc@nctv.minvenj.nl

www.nctv.nl/ncc

Deze factsheet is een uitgave van:

Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid,
Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum

Postbus 100 | 3970 AC Driebergen
Hoofdstraat 54 | 3972 LB Driebergen

Mei 2015 | Publicatie-nr. 85255